

Gimnazija Novo mesto

Seidlova cesta 9

SI-8000 Novo mesto

Datum: 14. 3. 2016

Interdisciplinarna in geografska ekskurzija v Vzhodno Krško kotlino

Poročilo o ekskurziji

Mesec marec je bil posvečen Marsu – rimskemu bogu vojne.

Marec je bil prvi mesec v starem rimskem koledarju.

Slovensko ime sušec pomeni čas,

ko zemlja pije snežnico in se začenja sušiti.

7.00: Na pot smo odšli iz Novega mesta s parkirišča ob Supermarketu Planeta Tuš z avtobusom v 56 km oddaljeno Krško po panevropskem prometnem koridorju X, ki v geološkem smislu teče z Dinarske karbonatne platforme v Slovenski jarek in je, med drugim, ena glavnih razvojnih osi v naši državi. Osnovni reliefni tip v Vzhodni Krški kotlini, ki je terciarna udorina, je rečni relief. Peljali smo se skozi Krakovski gozd, ki je največji kompleks nižinskega poplavnega hrastovega gozda (lat. Quercus) v Sloveniji (območje »Natura 2000«).

Polovica dijakov je na avtobusu jedrnato predstavila vsebine izbranih tem iz gradiv, ki so jih dijaki prevzeli pri pouku geografije v šoli 6 dni pred ekskurzijo.

Podatke o vremenskih razmerah, ki so sestavni del sleherne ekskurzije, smo preverili v časopisu Delo:

»Dopoldne se bo povsod zjasnilo, najkasneje v južni Sloveniji. Čez dan bo še vetrovno, proti večeru pa bo veter oslabil. Najvišje dnevne temperature bodo od 7 do 11, na Primorskem do 15 stopinj Celzija. Vremenska slika: Nad večjim delom Evrope je obsežno območje visokega zračnega tlaka, nad osrednjim in južnim Sredozemljem pa se zadržuje ciklon z vremensko fronto. Nad naše kraje od vzhoda priteka razmeroma hladen in postopoma bolj suh zrak«.

8.00 – 10.05: Prišli smo v Krško, kjer je bil naš prvi postanek; obisk smo začeli s predavanjem in ga sklenili z eksperimentalnim delom v Informacijskem središču GEN – Svet energije, Vrblina 17, 8270 Krško. Gospod Garsia Kosinac, prof., nam je približal najnovejša dognanja o lastnostih in pomenu različnih energijskih virov (primarni in sekundarni viri energije, končna energija, obnovljivi in neobnovljivi viri, pretvorba primarne energije v sekundarno, sestava porabe končne energije, alternativni viri ...).

Za odmor in malicanje smo izbrali eno od nakupovalnih središč v predmestju Krškega.

Na vrsti je bil obisk Kluba tajskega boksa Krško, kjer so nam predstavili svoje dosežke, filozofijo borilnega športa in načine vadbe v ringu, kamor so pritegnili tudi nekaj dijakov in celo voditelja te ekskurzije, ki mu je gospod Iztok Keše, glavni trener, ob odhodu podaril klubsko majico.

Boksarski šport je od leta 1904 del programa olimpijskih iger; »boj s pestmi« Epeiosa in Evriala opisuje Homer v Iliadi, spev XXIII, stihi 688 do 699. V Sparti je bil sestavni del vzgoje mladih.

V Kamnolomu Gunte smo odkrivali značilnosti kemične sedimentne kamnine dolomit - $\text{MgCO}_3 \times \text{CaCO}_3$ (običajno zapisujemo $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$) v korelaciji z Naravno mineralno vodo Donat Mg (www.donatmg.eu); kamnino gradi – navadno belkast, rumenkast do rjavkast, redko brezbarven in prozoren - mineral dolomit, ki je dvojna sol kalcijevega in magnezijevega karbonata, njegovo nastajanje (mezozoik) pa imenujemo metasomatoza – pod vplivom morske vode, ioni magnezija izpodrivajo del ionov kalcija; od apnenca se razlikuje po večji pretrtosti in šibkejši reakciji na kislino; kristali se nikoli ne preraščajo in se lahko ločijo, ko zajame kamnino preperevanje, kristalizira v

romboedrih; razkolnost je popolna, vzporedno s ploskvijo romboedra, lom je školjkast, trdota 3,5 (F. Mohs); v hladni solni kislini se ne topi, pač pa v vroči.

12.10 – 12.20; med vračanjem v Krško smo med počasno vožnjo opazovali akumulacijsko jezero reke Save ter obratovanje HE Krško (moč 39 MW, oz. 154 GWh.) ter osvežili spomin na bistvene značilnosti (visoki stroški izgradnje a je električna energija potem cenejša od tiste iz fosilnih goriv, dežno-snežni rečni režim, turistična funkcija jezera, sicer ekološko zelo čist vir ima lahko stranske učinke – dvig podtalnice, ogrožanje rastlinskih in živalskih vrst v okolici, zasipavanje jezera, vpliv na mikroklimo, potresi ...).

12.20 – 13.00; Prihod v staro mestno jedro Krškega na Hočevarjev trg (skupinsko fotografiranje, odčitavanje nadmorske višine – 166 m, geografske dolžine in širine - 15°29' in 45°58' na zemljevidu, spoznavanje historičnih značilnosti po Valvasorju ter funkcijska členitev izbranega dela Ceste krških žrtev); Valvasor omenja nemško ime mesta – Die Statt und Schloss GVRCKFELD.

Staro mestno jedro se nahaja pod Trško goro (369 m). Širše območje je bilo poseljeno že v prazgodovini – 1800 m dolga stranski in glavni nasip v Libni z gomilnimi grobovi (grob lokostrelca z ostanki tula in puščicami ter s priloženo konjsko opremo in konjem).

Kraj je bil prvič omenjen 895. v darilni pogodbi kralja Arnulfa bavarskemu plemiču; bil je v lasti Savinjske marke, Celjskih in Habsburžanov; mestu so škodovala poplave, potresi, izbruhi kuge in – kljub obzidju – Turška plenjenja. Leta 1573 je kmečke puntarje pri Krškem premagal baron Turn z uskoki.

Ogled mesta smo zaključili pri kapucinskem samostanu, kjer smo si v mestnem parku ogledali še alejo zaslužnih meščanov (J. Dalmatin, A. Bohorič, J. Hočevar, M. Rostohar ...), spomenika krškim žrtvam in pregnancem med drugo svetovno vojno, za vrnitev k avtobusu pa smo ubrali pot mimo obzidanih urbanih vrtov.

13.00 – 13.10; vožnja in prihod v Mladinski center Krško, Cesta krških žrtev 105, kjer smo si ogledali multimedijško predstavitev programov in projektov, ki jih ponujajo mladim iz Posavja ali iz drugih slovenskih pokrajin ter tujcem:

Mednarodni

Večina projektov na mednarodnem področju mladih se izvede pod okriljem programa Mladi v akciji (www.mva.si), ki se izvaja pod okriljem nacionalne agencije Zavoda Movit na mladina. Program je

namenjen mladim od 15. do 29. leta starosti. Aktivna participacija v različnih akcijah mladim pomaga pridobiti različna neformalna znanja in veščine, spoznati druge kulture in mlade iz tujih držav. V našem centru imamo večletne izkušnje z:

- gostovanjem prostovoljcev iz tujine v okviru Evropske prostovoljne službe,
- gostiteljstvom in odhodi mladih iz lokalnega okolja na mednarodne mladinske izmenjave
- organizacijo in izvedbo mednarodnih seminarjev in usposabljanj
- svetovanjem in pomočjo pri prijavi mladinskih pobud

Vključeni smo tudi v mednarodno mrežo Youthnetworks, kjer so zbrane informacije o vseh projektih za mlade v tujini, ki so se izvajajo v sklopu programa Mladi v akciji.

Društvom in mladim, ki bi želeli bodisi sodelovati v kateri izmed akcij ali pa bi jo radi sami organizirali in potrebujete pomoč pri izpolnjevanju razpisne dokumentacije, z veseljem svetujemo in pomagamo. Lahko nas kontaktirate osebno ali preko elektronske pošte.

Preventivni

V MC Krško že od samega nastanka veliko pozornosti namenjamo programom, ki promovirajo zdravje, dobro počutje in spodbujajo izgradnjo osebnosti pri mladostnikih. Pri teh programih v MC Krško prisegamo na interdisciplinarni pristop in tako sodelujemo z različnimi specializiranimi institucijami in organizacijami, ki se ukvarjajo s posameznimi vrstami preventive, kot so: CSD Krško, PP Krško, Društvo za preventivno delo iz Ljubljane, CPOZD Brežice ...

Programne izvajajo zaposleni v centru, zunanji sodelavci institucij, s katerimi sodelujemo. Poseben poudarek dajemo prostovoljcem, ki s temi programi pridobivajo svoje prve pedagoške izkušnje.

Ti programi so:

- **Mladinske delavnice.** Preventivno delo z mladimi izvajamo trenutno na dveh šolah - OŠ Jurija Dalmatina Krško in OŠ Leskovec pri Krškem. Delavnice so namenjene osmošolcem, izvajamo jih tedensko. Vsebine izkustvenih delavnic so raznolike: komunikacija, vrednote, morala, spolnost, sodelovanje ...
- **Nam se rola brez drog in alkohola.** Preventivni program, namenjen mladostnikom med 14 in 18. letom starosti, ki je bil izoblikovan leta 2002 v sodelovanju med Policijsko postajo Krško in Mladinskim centrom Krško. K projektu smo pritegnili še CSD Krško in CPOZD Brežice. Osnovni program so naravoslovni dnevi, ki jih izvajamo na šolah v občini.
- **Brez megle v glavi.** Gre za projekt spodbujanja razvoja osebnosti pri mladih po geštaltnih načelih, zato celostni pristop: urjenje in ozaveščanje gibalnih sposobnosti, čutnih zaznav, čustvene odzivnosti, miselnih spretnosti, socialne in duhovne (metafizične) naravnosti. Vključuje torej spodbujanje občutka lastne vrednosti, odkritosti, odgovornosti, dobronamernosti in strpnosti do drugačnosti drugih, kar je ključnega pomena za oblikovanje osebnosti. Trije bodoči mentorji, ki vzporedno obiskujejo štiriletno izobraževanje pri dr. Ščuki, izvajajo delo z eno skupino mladostnikov enkrat tedensko.

Izobraževanje

Neformalno izobraževanje:

Neformalno izobraževanje predstavljajo vsa znanja pridobljena izven formalnega izobraževanja in ni namenjeno pridobivanju formalnega izkaza, ko so diploma, spričevalo ... Namen neformalnega je dopolnitev in nadgradnja formalnega izobraževanja, katerega so mladi deležni v vzgojno izobraževalnih institucijah.

Priložnostno učenje:

Priložnostno učenje pa poteka vse življenje, pri katerem vsak pridobiva, spretnosti, znanje, vrednote iz vsakodnevnih izkušenj v svojem okolju, soseski, med prijatelji. Če vas nekdo nauči popraviti kolo, ki se vam je pokvarilo, je to že priložnostno učenje.

V MC Krško se mladi lahko vključujete v neformalno izobraževanje:

- usposabljanja za prostovoljno delo na različnih programskih področjih,
- izobraževanja za mladinske delavce, mladinske organizacije in zainteresirane posameznike (projektno delo, priprava razpisov...),
- tečaji in delavnice s področja kreativnih znanj (ples, gledališče,...).

Lahko pa ste deležni priložnostnega učenja, ki poteka vzporedno z vašim sodelovanjem pri izvedbi različnih mladinskih projektov, kjer se sproti učite različnih spretnosti, veščin in čisto konkretnih znanj. Kako se lahko vključite v priložnostno učenje? Preprosto, kot prostovoljec na področju, ki vam je interesno najbližje.

Informiranje

Na info točki posredujemo informacije in informativno gradivo ter svetujemo mladim s področij:

- formalno izobraževanje,
- neformalno izobraževanje,
- štipendije,
- zaposlitev,
- borza dela,
- pomoč pri izpolnjevanju obrazcev,
- stanovanjska problematika,
- kultura,
- zdravstvena preventiva,
- pomoč v stiski,
- šport in rekreacija,
- mladinski turizem,
- prosti čas,
- duhovnost,
- prostovoljno delo,...

Omogočamo brezplačen dostop do interneta, časopisov, in drugih informativnih publikacij ter prospektov in izvajamo storitve za mlade, kot so predprodaja vstopnic, fotokopiranje, tiskanje, prodaja podatkovnih nosilcev,...

Informacijski kotički v šolah:

Enkrat mesečno imamo na OŠ Leskovec pri Krškem in na OŠ Jurija Dalmatina Krško vzpostavljene žive infotočke, kjer lahko učenci pri naših informatorjih dobite vse informacije o dogajanju v MC Krško.

Infotočke v šolah:

Vspostavljene imamo info kotičke na 7-ih osnovnih šolah v občini Krško, in sicer na šolah:

OŠ Jurija Dalmatina Krško,
OŠ Leskovec pri Krškem,
OŠ Raka,
OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica,
OŠ Podbočje,
OŠ XIV. divizije Senovo,
OŠ Koprivnica
ter v 1 srednji šoli - Srednji šoli Krško.

Info točke so redno oskrbovane s svežimi info materiali. Oskrbujejo jih zaposleni in prostovoljci MC Krško.

Poiščite jih na vaši šoli in se veselite novih informacij!!!

Na OŠ Jurija Dalmatina Krško in OŠ Leskovec vsak mesec poteka živa INFO točka z informatorjem.

Programi informiranja

- Infosmerokaz
- MC Agenti

Prostovoljstvo

Prostovoljstvo je prepleteno v vsa programska področja Mladinskega centra Krško že vse od njegovega nastanka. V MC Krško se bodoči prostovoljci lahko vključijo v aktivnost iz različnih programskih področij:

- kulturna in klubska dejavnost (koncerti in različno klubsko dogajanje),
- preventivno delo z mladimi (Mladinske delavnice, Nam se rola brez drog in alkohola),
- multimedijско področje,
- zabave za mlade Žur<18.

Odpiramo tudi vedno nova področja dela prostovoljstva, če se izkažejo potrebe in interes. Prav tako se različne organizacije iz okolja lahko obrnejo na nas, da jim pomagamo pri pridobivanju mladih prostovoljcev. Prostovoljcem nudimo mentorstvo, izobraževanja skozi celo leto, veliko novega znanja, druženja in zabave ter seveda tudi nagrado.

Pripravljamo tudi:

Posavski prostovoljski festival. V okviru Festivala prostovoljstva mladih, ki ga na nacionalnem nivoju pripravlja Slovenska filantropija, smo v letu 2010 v sodelovanju s CSD Krško pripravili prvi Posavski prostovoljski festival, kjer so se predstavile številne posavske organizacije. Zaradi dobrih odzivov smo se odločili ohranjati tradicijo festivala.

Izbor naj prostovoljca/ke. Ob zaključku vsakega leta pa pripravimo izbor naj prostovoljca/ke ter naj prostovoljske skupine. Tudi ta aktivnost je namenjena promociji prostovoljskega dela ter nenazadnje promociji najbolj prizadevnih mladih prostovoljcev.

LAS

Lokalna akcijska skupina za preprečevanje zasvojenosti v Občini Krško (LAS Krško) je bila ustanovljena l. 2005 kot posvetovalno telo župana za področje preprečevanja zasvojenosti v občini Krško. Sestavlja jo 8 predstavnikov različnih organizacij s področja dela, povezuje pa se tudi z drugimi zainteresiranimi organizacijami, društvi in posamezniki.

Osnovni namen skupine je v povezovanju vseh tistih ustanov in posameznikov, ki se jih problematika zasvojenosti dotika posredno ali neposredno ter v koordiniranju, svetovanju in spodbujanju aktivnosti, ki se izvajajo s ciljem preprečevanja rabe in zlorabe drog ter zasvojenosti. LAS Krško obsega programe za različne ciljne skupine: za strokovne delavce, za mlade, za starše, za institucije ter za širšo javnost.

Programi LAS Krško:

- Izdaja počitniških letakov za otroke in mladino v občini Krško.
- Izobraževanja za strokovno javnost.
- Brezplačna predavanja za starše »Pot do sreče obstaja«.
- Samopomočna skupina za svojce oseb, ki so zasvojeni z dovoljenimi ali nedovoljenimi drogami
- Tabor »Spoznavanje vrednot narave in premoženja« za mlade.

KDO JE LAS KRŠKO?

LAS Krško sestavljajo predstavniki devetih institucij:

1. Center za socialno delo Krško: Zdenka Žveglič, zdenka.zveglic@gov.si (PREDSEDNICA)
2. MC Krško: Mitja Valentinc, mitja.valentinc@mc-krsko.si (PODPREDSEDNIK)
3. Občina Krško: Klavdija Žibert, klavdija.zibert@krsko.si
4. Policijska postaja Krško: Branko Narat, branko.narat@policija.si
5. Zdravstveni dom Krško: Romana Miklič, romana.miklic@gmail.com
6. Srednja šola Krško: Katja Komar, katja.komar@sc-krsko.si

7. Aktiv ravnatelj OŠ: Dušan Tomažin, dusan.tomazin@guest.arnes.si

8. Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto, Janja Jurečič, janja.jurecic@zzv-nm.si, Doroteja Kuhar, doroteja.kuhar@zzv-nm.si

Obisk smo zaključili z ogledom filma, ki so ga posneli varovanci Prevezgojnega doma Radeče o odvisnosti od prepovedanih drog, ki je pereča problematika v pokrajini Posavje.

14.00 – 14.10; vožnja po Krškem polju do arheološkega najdišča Neviodunum (Drnovo) ; sedaj je to gručasta vas na Krškem polju, ki leži na nadmorski višini 155 m in ima okoli 370 prebivalcev;

Tukaj je nekoč stalo rimsko mesto s pristaniščem, ob cesti – Emona-Siscia; mestne pravice mu je podelil cesar Vespazijan; mesto je imelo forum, baziliko, kopališče, kanalizacijo, vodnjake, vodovod s hladno in toplo vodo z Gorjancev (Bušeča vas, sedaj Klunove toplice), poslopja z mozaiki, v pristanišču pa pomola in veliko skladišče; posebnost naselja so bile tudi poslikane žare v obliki hišk s petelinom na vrhu. Leta 452 je mesto izropal in požgal Atila, za njim pa še Slovani.

Hipotezo nekaterih starih zgodovinarjev, da naj bi se mesto takrat imenovalo Quadrata, je prepričljivo ovrgel J. V. Valvasor.

Sprehodili smo se med ohranjenimi in zaščitenimi ostanki izkopanin, si prebrali predstavitveni pano ter se po ježi s stopnicami spustili do nekdanjega pristanišča ob rečnem meandru, kjer smo v miru malce postali in si spontano izmenjali nekaj vtisov.

14.30 – 15.00; Med vračanjem v Novo mesto po cesti E 61 »Iliriki«, dolžina poti 55 km, se je na avtobusu zvrstila še druga polovica dijakov s svojimi predstavitvami; vozniku Niku smo se zahvalili za varno in prijetno vožnjo, jaz pa še dijakom in sodelavcema Tatjani Bartolj in Vinku Sladoljevu za prijazno sodelovanje.

Naslednji dan zjutraj, smo med poukom v učilnici izvedli anonimno evalvacijo ekskurzije, ki je pokazala, da so bili dijaki s pripravo, programom in izvedbo ekskurzije zadovoljni, za vsakogar se je kaj našlo. Nekaj dijakov je v anketi svetovalo razširitev ali krčenje posamezne vsebine na ekskurziji v prihodnje.

Ekskurzije se je udeležilo 30 dijakov izbirnega maturitetnega predmeta GEO-1, maturitetnega tečaja in trije učitelji spremljevalci.

V Novem mestu, 20. marca 2016

Robert Šupe, prof.

Viri slik: Mesto Krško z gradom, J. V. Valvasor, Slava vojvodine Kranjske, MK Ljubljana, 1978, stran 235, ostale slike: Maruša Jakše, 4.e.